

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/184/2016
Identifikačné číslo spisu: 7014200795
Dátum vydania rozhodnutia: 28.02.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7014200795.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky: M. H., bytom H., zast. JUDr. Gabrielou Jablonskou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Letná 47, proti odporkyňi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o vdovský dôchodok, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 11. mája 2016, č. k. 6Sd/45/2014-175, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 11. mája 2016, č. k. 6Sd/45/2014-175, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 11. mája 2016, č. k. 6Sd/45/2014-175, potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo XY zo dňa 22. apríla 2014, ktorým odporkyňa podľa § 45 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení a § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 721/2004 Z.z. zamietla žiadosť navrhovateľky o prehodnotenie sumy vdovského dôchodku z 12. februára 2014. Zároveň prerušil konanie o preskúmaní rozhodnutí odporcu č. XY zo dňa 04. decembra 2014 a zo dňa 03. decembra 2015 až do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 6Sd/45/2014 a spojil na spoločné konanie opravné prostriedky navrhovateľky proti rozhodnutiam odporcu č. XY zo dňa 04. decembra 2014 a zo dňa 03. decembra 2015 s tým, že konanie sa bude viesť pod sp. zn. 6Sd/45/2014.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že navrhovateľka žiadala o prehodnotenie sumy vdovského dôchodku ku dňu 19. januára 2007 podľa zákona č. 310/2006 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov z dôvodu, že jej manžel, ktorý zomrel 29. januára 2002, by v súlade s § 65 ods. 3 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení dovŕšil dôchodkový vek dňa 18. januára 2007. Krajský súd sa s názorom navrhovateľky, že jej má byť priznaný vyšší vdovský dôchodok vzhľadom na zánik nároku na invalidný dôchodok ku dňu 18. januára 2007 (podľa § 73a zákona č. 461/2003 Z.z.) a vzniku nároku na starobný dôchodok ku dňu 19. januára 2007. Konštatoval, že navrhovateľke vznikol nárok na vdovský dôchodok podľa Zákona o sociálnom zabezpečení (§ 45 tohto zákona) a nárok sa posudzoval ku dňu smrti zomretého manžela a nie je možné, aby odporca pôvodne priznaný nárok menil spätne tak, ako keby zomretý manžel splnil podmienku nároku podľa predstavy navrhovateľky, po dovŕšení

dôchodkového veku ku dňu 18. januára 2007. Zomretý manžel už nemohol splniť podmienky nároku na výplatu starobného dôchodku po 31. júli 2006, keďže už nežil, preto ani ust. § 293m ods. 4, § 70, ako aj ďalšie ustanovenia, sa na navrhovateľku nevzťahujú. Navrhovateľka už je poberateľkou vdovského dôchodku podľa zákona o sociálnom zabezpečení od roku 2002, jej nárok nemôže vzniknúť znova podľa predpisov účinných od roku 2006, prípadne obnoviť nárok podľa novších predpisov zákona o sociálnom poistení. Poukázal tiež na rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 5So/5/2006 z 21. augusta 2007, v ktorom bolo konštatované, že navrhovateľke bol vdovský dôchodok priznaný v čase vzniku nároku podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 a preto jej ho nemožno priznať znovu podľa predpisov po 01. januári 2004, ani tzv. prehodnocovaním výšky vdovského dôchodku podľa neskôr platných predpisov tak, ako o to žiadala, pretože odporkyňa nie je už oprávnená rozhodovať o výške vdovského dôchodku podľa zákona o sociálnom poistení. Uviedol ešte, že v konaní preskúmaval iba rozhodnutie o zamietnutí žiadosti o prehodnotenie už skôr priznanej sumy vdovského dôchodku a ďalšie rozhodnutia, ktoré sa týkajú jeho valorizácie a tvoria aj súbeh starobného a vdovského dôchodku, budú predmetom prieskumu až po právoplatne skončenej veci vo veci základu určenia vdovského dôchodku.

Rozsudok krajského súdu napadla včas podaným odvolaním navrhovateľka z dôvodu, že jej bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom, pretože konanie má vadu, ktorá má za následok neprávne rozhodnutie vo veci. Namietla, že výroky rozsudku nekorešponujú s tým, ako boli vyhlásené na pojednávaní a sú odlišne uvedené aj v opravnej zápisnici z pojednávania zo dňa 11. mája 2016, ktorá bola doručená spolu s rozsudkom. Mala tiež za to, že prvostupňový súd nerešpektoval uznesenie najvyššieho súdu sp.zn. 9So/139/2015 z 27. augusta 2015, lebo neuviedol, čo je predmetom konania a nevysporiadal sa so všetkými námietkami strán, na základe čoho považuje rozsudok krajského súdu za zmätočný a nepreskúmateľný. Tvrdila, že rozsudok bol vynesený bez toho, aby bolo ukončené dokazovanie, pričom procesné strany neboli informované, čo presne je predmetom konania po vydaní uznesenia o spojení vecí.

Navrhovateľka trvala na tom, že má nárok na prehodnotenie sumy vdovského dôchodku s poukazom na § 74 ods. 6 a § 75 ods. 4 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z.z., ako aj na tom, že podľa § 184 ods. 1 a 3 zákona o sociálnom poistení odporkyňa k 18. januáru 2007, v čase dovŕšenia dôchodkového veku zomretého manžela, vznikla povinnosť rozhodnúť o zmene sumy už priznanej dávky vdovského dôchodku, keďže tento splnil ku dňu dovŕšenia dôchodkového veku podmienky nároku na starobný dôchodok, čo si uplatnila žiadosťou z 12. februára 2014.

Navrhla preto, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vrátil ho na opätovné prejednanie.

Odporkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky na vecnej správnosti svojho rozhodnutia trvala a navrhla rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť.

Dňa 01. júla 2016 nadobudol účinnosť Správny súdny poriadok (zákon č. 162/2015 Z.z., ďalej len „S.s.p.“). Podľa § 491 ods. 1 a 2 S.s.p., ak tento zákon neustanovuje inak, platí aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

Podľa § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. S.s.p., konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s ustanovením § 492 ods. 1 S.s.p. sa odvolací súd v konaní riadil ustanoveniami O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce a dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zrušiť.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne vydaného v konaní o jej

žiadosti z 12. februára 2014 týkajúcej sa prehodnotenia sumy vdovského dôchodku.

Z odvolaním napadnutého rozsudku krajského súdu však vyplýva, že za predmet konania krajský súd považoval tiež preskúmanie rozhodnutí odporcu č. XY zo 04. decembra 2015 (správne zrejme malo byť zo 04. decembra 2014) a z 03. decembra 2015, ktoré sa obe týkajú zvyšovania dôchodkových dávok s poukazom na príslušné opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Z obsahu predloženého spisu nepochybne vyplýva, že navrhovateľka podala opravné prostriedky aj voči týmto rozhodnutiam odporkyne. Kým opravnému prostriedku navrhovateľky z 02. februára 2015 (voči rozhodnutiu odporkyne zo 04. decembra 2014) samostatná spisová značka zrejme pridelená nebola, opravný prostriedok navrhovateľky z 27. januára 2016 (voči rozhodnutiu odporkyne z 03. decembra 2015) bol už zapísaný pod samostatnou spisovou značkou 9Sd/15/2016, ktorá spisová značka bola následne zrušená z dôvodov, ktoré zo spisového materiálu nie sú celkom zrejmé, keďže v spisovom obale 9Sd/15/2016 sa nachádza (okrem potvrdenia o prijatí) len potvrdenie o lustrácii, že uvedenému spisu predchádza 10Sd/63/2015.

V uvedenom kontexte je znátočný a postráda zmysel procesný postup krajského súdu, ktorý na spoločné konanie spojil „opravné prostriedky“ navrhovateľky voči rozhodnutiam odporkyne zo 04. decembra 2015 (správne malo byť 2014) a z 03. decembra 2015, keď tieto podania v tom čase, keď krajský súd rozhodoval, žiadne samostatné spisové značky pridelené nemali a boli len zažurnalizované na č.l. 32 a č.l. 160 v spise 6Sd/45/2014. Navyše krajský súd paradoxne rozhodol, že ich aj prejedná pod tou istou spisovou značkou (9Sd/45/2014), v ktorej spisovom materiály sú už zažurnalizované. V nadväznosti na uvedené nie je zrejmé ani to, akou úvahou sa krajský súd spravoval, keď následne (pod sp. zn. 6Sd/45/2014) konanie o preskúmanie uvedených rozhodnutí odporkyne prerušil a to do právoplatného skončenia konania vedeného pod tou samou spisovou značkou - 6Sd/45/2014, pod ktorou dňa 11. mája 2016 vydal rozsudok, ktorý je teraz predmetom odvolania.

Písomné vyhotovenie rozsudku krajského súdu vykazuje tiež ďalšiu nezrovnalosť, a to absenciu výroku o trovách konania.

Odhliadnuc však od vyššie uvedeného, neušlo pozornosti odvolacieho súdu, že krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku ani jeden z uvedených výrokov (o prerušení konania a o spojení „opravných prostriedkov“) neodôvodnil, pričom takéto opomenutie automaticky zakladá nepreskúmateľnosť oboch výrokov napadnutého rozsudku. Odvolací súd preto námietku navrhovateľky, že postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, vyhodnotil ako dôvodnú, keďže procesným právom účastníka je, okrem iného, aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Povinnosť súdu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, vyplývajúca z ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p., znamená právo účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, a jeho porušením sa účastníkovi odníma možnosť riadne skutkovo a aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu, voči ktorému chce využiť možnosť opravného prostriedku. Nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je preto porušením práva na spravodlivé súdne konanie. Krajský súd z uvedených zásad súdneho prieskumu dôsledne nevychádzal, keď v uvedenej časti svoje rozhodnutie žiadnym spôsobom nezodôvodnil.

Rovnako je potrebné prisvedčiť odvolacej námietke navrhovateľky, že krajský súd na pojednávaní konanom na krajskom súde dňa 11. mája 2016 vyhlásil rozsudok napriek tomu, že dokazovanie vo veci nevyhlásil za ukončené. Ako dôvodnú odvolací súd vyhodnotil tiež námietku odvolateľky, že výroky uvedené v písomnom vyhotovení rozsudku krajského súdu nekorešpondujú s tým ako boli vyhlásené na pojednávaní konanom na krajskom súde dňa 11. mája 2016. Navrhovateľka tiež adekvátne namietala, že procesné strany na pojednávaní neboli informované (nemohlo im byť za uvedených okolností zrejmé), čo presne je predmetom konania po vydaní uznesenia o spojení vecí.

Vyššie popísaným procesným postupom krajského súdu boli porušené elementárne procesné práva účastníkov konania zásadným spôsobom, v dôsledku čoho bolo potrebné bez ďalšieho rozsudok krajského súdu v celom rozsahu podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zrušiť a vrátiť mu vec na nové konanie a rozhodnutie bez toho, aby sa odvolací súd podrobnejšie zaoberal meritom vecí.

V ďalšom konaní krajský súd prejedná vec znova, s jednotlivými námietkami účastníkov konania sa riadne vysporiada a zvolí náležitý spôsob vedenia konania, ktorý bude plne rešpektovať tiež procesné práva účastníkov konania. Nové rozhodnutie krajský súd riadne a dostatočne odôvodní a to vo vzťahu ku všetkým výrokom svojho rozhodnutia.

V novom rozhodnutí rozhodne znovu aj o náhrade trov konania, vrátane trov konania odvolacieho (§ 224 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.